

Remissvar över promemorian Ändring av kravet på befordringstid i den samhällsomfattande posttjänsten

Finansdepartementet Fi2025/01485

1 Sammanfattning

Valmyndigheten motsätter sig utredningens förslag. Effekten av de föreslagna ändringarna kommer särskilt att drabba vissa utsatta väljargrupper som redan idag har svårt att rösta. De förseningar som kan uppstå, vid postbefordran av exempelvis röstningsmaterial till väljare, kan komma att bedömas som sådana avvikelser från föreskriven ordning som kan leda till omval. Ändringarna kan vidare komma att få geografiska och regionala effekter på valdeltagandet vilket i sin tur kan komma att påverka valresultaten.

Vid genomförandet av föreslagna ändringar måste utdelningen av postförsändelser i samband med val regleras i särskild ordning så att dessa även fortsatt lämnas ut inom två arbetsdagar. Om sådana ändringar inte kommer till stånd måste Valmyndigheten upphandla särskilda tjänster via PostNord. Det innebär inte bara ökade kostnader för Valmyndigheten utan även en osäkerhet kring hur situationen ska kunna hanteras i framtiden.

Valmyndigheten menar sammanfattningsvis att förslaget kommer att påverka väljarna och valdeltagandet samt förtroendet för valens genomförande och för valresultatet negativt.

2 Påverkan på de allmänna valen

Nedan beskriver Valmyndigheten de olika områden i valarbetet som kommer att påverkas av förändringen.

Valmyndigheten skickar ut röstkort till alla väljare. Från och med de allmänna valen 2026 kommer de väljare som tar emot myndighetspost via en digital brevlåda få sina röstkort digitalt. Övriga väljare kommer även fortsättningsvis få sina röstkort utskickade via post. Dessa distribueras enligt särskilt avtal. Dubblettröstkort skickas inom den ordinarie posttjänsten. Väljare som inte kan ta emot digital myndighetspost och som inte heller på annat sätt kan söka information digitalt eller som har skyddade personuppgifter kan komma att drabbas vid en förlängd tid för befordran.

Valmyndigheten tillhandahåller material för väljare som vill brevrösta, material för de som behöver budrösta och för de som behöver material med punktskrift. Dessa försändelser kan inte skickas digitalt. Många beställningar av materialet sker sent under röstningsperioden eller i anslutning till själva valdagen. De föreslagna ändringarna innebär att Valmyndigheten behöver stänga möjligheten att beställa dessa produkter tidigare och väljare riskerar därför att bli utan erforderligt material för att kunna delta i valen genom att rösta. Det är viktigt att dessa grupper, som redan idag har svårt att nyttja sin rösträtt, inte får det ännu svårare.

Brevröster från utlandet skickas direkt till en kommun där väljaren har rösträtt eller till Valmyndigheten. De röster som skickas till en kommun måste vara framme senast onsdag morgon efter valet så att de kan hanteras och räknas i valnämndens preliminära rösträkning (12 kap. 1 § vallagen [2005:837]). De brevröster som skickas till Valmyndigheten från en väljare som fallit ur röstlängden måste vara framme senast dagen före valdagen för att väljaren ska tas upp i röstlängden för aktuella val (5 kap. 2 § andra stycket vallagen). De brevröster som skickas till Valmyndigheten från andra utlandssvenskar behöver vara framme senast tisdagen efter valdagen för att de ska kunna skickas vidare till rätt kommun. En dags försening innebär att rösten blir underkänd.

Partier och kandidater ska anmäla sitt deltagande och kandidaturer samt beställa valsedlar inom reglerade tider. Om de tiderna inte hålls kan inte partiet respektive kandidaten delta i valen etc. Sannolikheten för att detta inträffar ökar vid genomförande av förslagen i promemorian.

3 Konsekvenserna av förslagen

I promemorian uttrycks att längre befordringstider kan innebära att vissa lagstadgade tidsfrister kan behöva ses över och vid behov justeras för att säkerställa rättssäkra beslut och effektiv handläggning. Vidare sägs att en längre befordringstid kan ha effekter på exempelvis mottagande av utlandsröster och utsändande av röstkort och brev- och budröstningsmaterial. Ändringarna i postförordningen (2010:1049) föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

I regeringens förslag till ändringar i vallagen (prop. 2024/25:181, Säkerhet och tillgänglighet vid val) finns nya regler om när röstkort ska skickas till väljarna. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 december 2025. Härtill förväntas ändringar i valförordningen och förordningen om behandling av personuppgifter i verksamhet med val. De senare bestämmelserna tar inte hänsyn till en förändrad postbefordran.

Valmyndigheten anser att de konsekvenser som beskrivs i promemorian är ofullständiga då de inte tar hänsyn till de lagstadgade tiderna i vallagen, till kommande ändringar eller till väljarnas faktiska behov.

4 Slutsatser

Valmyndigheten menar att genomförandet av valen 2026 kräver en särreglering ifråga om distribution relaterad till valen eller anpassade krav i vallagen. Valmyndigheten bedömer att det, med beaktande av den korta tid som återstår till de allmänna valen 2026, inte är möjligt att genomföra ändringar i vallagens tidsfrister. Valmyndigheten anser därför att den föreslagna regleringen, vid ett ikraftträdande den 1 januari 2026, måste kompletteras med bestämmelser som innebär att röstkort, röstningsförsändelser (material för brevröstning och budröstning samt punktskriftsmaterial) samt brevröster som lämnats in före angiven senaste inlämningstid ska lämnas ut inom två påföljande arbetsdagar. Om sådana ändringar inte kan genomföras bör ikraftträdandet senareläggas. Skulle reglerna ändras innebär det att Valmyndigheten kan komma att bli tvungen att upphandla särskilda förmedlingslösningar av PostNord för distribution av röstningsförsändelser, såsom material för budröstning och material med punktskrift. Detta löser emellertid inte distributionen av brevröster.

Valmyndigheten kan konstatera att det utifrån de lämnade förslagen föreligger risk för att valen inte kan genomföras på ett rättssäkert och demokratiskt sätt. Effekterna av de föreslagna ändringarna drabbar, i den utformning de föreslås, väljarna och särskilt de väljare som redan idag har svårt att nyttja sin rösträtt. De förseningar som kan uppstå där valadministrationen skickar post till väljare skulle kunna bedömas som sådana avvikelser från föreskriven ordning som kan leda till omval. Förslagen kan vidare komma att leda till geografiska eller regionala förändringar i valdeltagandet vilket även kan innebära påverkan på valresultaten.

Förslagen innebär att tilltron till ett demokratiskt genomförande av de allmänna valen och förtroendet för valresultatet kan komma att påverkas negativt. Det vore olyckligt att genomföra sådana förändringar mindre än ett år före valen och därigenom riskera att skapa stora problem i ett robust valsystem.

I övrigt hänvisar Valmyndigheten till myndighetens tidigare remissvar över betänkandet Posttjänst för hela slanten – Finansieringsmodeller för framtidens samhällsomfattande posttjänst (SOU 2023:4), Fi2023/00486, och betänkandet Digital myndighetspost (SOU 2024:47), Fi2024/01470.

Detta remissvar har beslutats av Valmyndighetens nämnd efter föredragning av jurist Anna Blomberg.

Kopia till

Justitiedepartementet, L6

Kulturdepartementet